Manifest de jutges pel "Dret a Decidir"

Els sotasignats –jutges i jutgesses que exercim a Catalunya- en la nostra condició de juristes pensem que podem brindar a la societat civil catalana la nostra perspectiva respecte a la legitimitat i/o legalitat de l'anomenat "dret decidir" i, en el seu cas, de les seves possibles manifestacions.

Ara mateix es produeix, a Catalunya però també a la resta de l'Estat, un ampli i intens debat sobre l'anomenat "Dret a Decidir". I des de determinats posicions o plantejaments s'ha transmès la idea que el reconeixement o exercici d'aquest "dret a decidir" queda absolutament al marge del nostre ordenament constitucional i, fins i tot, del marc jurídic internacional i que, per tant, no gaudeix de cap legitimitat.

La qüestió clau d'aquest debat, al nostre entendre, passa per acceptar o no la realitat nacional de Catalunya i, per tant, la seva plena sobirania per decidir el seu futur.

Cal partir d'un fet que –pensem- no admet discussió: Catalunya és una nació. Aquesta realitat ve determinada per una història, una cultura, una llengua pròpia, i –per sobre de tot- una reiterada i perseverant voluntat de ser reconeguda com a societat nacional diferenciada, compatible amb el seu caràcter plenament integrador, ben palès a la història més recent.

Aquest fet -la realitat nacional de Catalunya- rau en la base de la Constitució de 1978 i en els Estatuts d'Autonomia del 1979i 2006. Si el reconeixement no fou, en el seu moment, més explícit ha estat per raons prou conegudes, bàsicament el model de transició a un règim democràtic i el perill d'involució o amenaça autoritària, confirmat l'any 1981.

Aquesta indiscutible realitat nacional de Catalunya comporta, indefectiblement, el reconeixement del seu dret a decidir: l'anomenat "principi democràtic" impregna tot l'ordenament jurídic internacional i comunitari, i una de les seves manifestacions més elementals és el dret dels pobles i nacions a decidir el seu futur.

Per tant, la negació del dret a decidir només es pot entendre i sostenir per un criteri estrictament ideològic i polític de negar la realitat nacional de Catalunya.

Certament, es pot entendre que Catalunya ja ha exercit aquest dret en diverses ocasions: en referendar la Constitució i els successius Estatuts de 1979 i 2006.Però la seva darrera decisió, l'Estatut de 2006, ha estat -en aspectes essencials d'identitat nacional i autogovern- manifestament desvirtuada per la sentència del Tribunal Constitucional de 28 de juny de 2010.

Aquest rebuig ha generat l'actual situació política: segons és públic i notori per les successives manifestacions (2010, 2012 i 2013), les enquestes públiques i reiterats pronunciaments de les organitzacions socials, sindicals i polítiques, posen de manifest que gran part de la societat catalana –vist el rebuig a la seva darrera decisió (l'Estatut de 2006)- vol tornar a decidir la seva articulació amb l'Estat espanyol, i fer-ho contemplant totes les opcions, inclosa la independència.

En contra del que s'afirma des de determinats sectors i com a juristes, considerem que aquest dret a decidir es pot exercir en l'actual marc constitucional, des d'una perspectiva dinàmica i viva, no sacramental, de la Constitució, com escau a un estat social i democràtic de dret, que -tal com es defineix al seu article 1r- propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític. I en tot cas, tota Constitució, com a eina essencial de convivència democràtica,ha de permetre un procés continu de discussió i evolució, i la consegüent acceptació de qualsevol projecte legítim de modificació de l'ordre constitucional.

Com també es proclama a l'art. 9.2 de la Constitució,correspon als poders públics promoure les condicions perquè aquests drets de llibertat i d'igualtat de l'individu i dels col·lectius en els que s'integra siguin reals i efectius, així com remoure els obstacles que els impedeixin i facilitar la participació de tots els ciutadans a la vida política, cultural i social. Aquest dret fonamental de tots els ciutadans a participar en assumptes públics es consagra al seu article 23 i, més concretament, a l'art. 92 es preveu la possibilitat de consulta per mitjà de referèndum respecte de les decisions polítiques d'especial transcendència.

Finalment, cal recordar que –segons es disposa al seu art. 10.2- els preceptes de la Constitució relatius als drets fonamentals i a les llibertats s'han d'interpretar segons la Declaració Universal de Drets Humans i els tractats i acords internacionals ratificats per l'Estat espanyol, que es fonamenten en el "principi democràtic", en la consideració de que la voluntat del poble és la base de l'autoritat del poder públic (art. 21. de la Declaració Universal) i en el dret dels pobles a la seva lliure determinació (Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals). Dret a l'autodeterminació que, segons els criteris més recents (i en relació amb el cas del Canadà), no es limita només als pobles governats o sotmesos per potències estrangeres, sinó que s'estén a aquells pobles que, tot i estar integrats en un estat democràtic, pateixen una limitació del seu dret a l'autogovern.

En definitiva, considerem que en el marc constitucional actual, interpretat a la llum de la normativa internacional i dels principis i drets fonamentals que la inspiren, és viable el legítim exercici del dret a la consulta que reclama de forma majoritària la societat catalana.

Barcelona, 12 de febrer de 2014

Agustí Julià, Jordi
Agustí Maragall, Joan
Aiguaviva Baulies, Araceli
Aixandri Tarré, Roser
Aragó Gassiot, Matilde
Assalit Vives, José María
Bartomeus Plana, Daniel
Bona Puigvert, Remei
Castell Valldosera, Lídia
Comas D'Argemir Cendra, Montserrat
De Rosa Palacio, Míriam

Farre Trepat, Elena
González de Rivera Serra, Xavier
Hosta Soldevila, Esteve
Llena Miralles, Ramon
Martínez Forns, Daniel
Miquel Porres, Josep Maria
Miron Hernández, María del Mar
Niubó Claveria, Josep
Noales Tintoré, Josep Maria
Olivas Diaz, Amaya
Pijuan Canadell, Josep M.
Planes Batalla, Marta
Raga Marimon, Montserrat
Rodriguez García, Faustino
Rodríguez Saez, Josep Antoni
Sanchez-Albornoz Bernabé, Carmen
Solaz Ponsirenas, Juli
Tuset del Pino, Pedro
Uria Martínez, Joan Francesc
Ventura Mas, Silvia
Vidal Marsal, Santiago
Vivas Larruy, Angels